

# سیمای جوانان در آینه خودباوری



## دکتر غلامعلی افروز

اندیشه‌ای پویا، ذهنی خلاق و شخصیتی مطلوب نگر برخوردارند. توان و استعداد بالقوه نیروی انسانی جوان و مولد کشورمان به گونه‌ای است که با برنامه‌ریزی جامع و اتخاذ شیوه‌های تربیتی مطلوب می‌توان در آینده‌ای نه چندان دور شاهد شکوفایی همه قابلیت‌ها و به فعلیت رسیدن همه ظرفیت‌ها بود و با زدودن همه تارهای وابستگی، دستیابی به قله‌های رفیع علمی و نیل به فن‌آوری برتر را تجربه نمود. با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و گذر ظفرمندان از فراز و نشیب‌های جنگ تحمیلی و مقابله موفق با دسیسه‌های مزورانه دشمنان

جامعه اسلامی ایران مفتخر به برکت وجود چشمگیر جمعیتی "جوان"، پویا و تواناست. قریب به هفتاد درصد از جمعیت کل کشور ما کمتر از سی سال سن دارند و ایران اسلامی در مقایسه با غالب کشورهای جهان، با بیشترین درصد جمعیت نوجوان و جوان، از بالاترین سرمایه معنوی و مولدترین نیروی انسانی برخوردار است. "جوانان" ایران عموماً از هوشی سرشار،

خلاقیتهای نسل جوان، پویا و مولد جامعه غافل می‌مانند.

ماباید باور داشته باشیم که جوانان ما از احساس خودارزشمندی برخوردارند، لذا بسیاری از نصیحت‌ها، انتقادها، و بزرگ کردن خطاها و خلاف‌های رایج در بین جماعتی بسیار اندک، در غالب موارد خود زمینه‌ساز تضعیف فرهنگ خودباوری، کاهش اعتماد به نفس و از دست دادن احساس زیبای خودارزشمندی در بین نوجوانان و جوانان می‌گردد.

ما باید بدانیم و باور داشته باشیم که تهدیدها، تحقیرها و تنبیه‌ها در خانه و مدرسه و اجتماع، در غالب موارد چیزی جز شکستن صلابت شخصیت، از بین بردن اعتماد به نفس و ناچیز کردن خودارزشمندی و عزت نفس به همراه ندارد و غالباً زمینه آسیب‌پذیری و جامعه ستیزی جوانان را همراه با احساسی از ناکامی و عقده‌های روانی فراهم می‌نماید.

همه توصیه اسلام و شیوه تربیتی بزرگان دین علیهم‌السلام در تعلیم و تربیت کودکان، نوجوانان و جوانان در توجه به کرامت انسانی، عنایت به ویژگیهای مطلوب و توانمندیها، تأیید و تکریم شخصیت و تقویت و تشویق انگیزه‌های تلاش و رفتار محبت‌آمیز با ایشان خلاصه می‌شود.

از همین روست که همواره به دنبال رفتار محبت‌آمیز، تکریم شخصیت جوانان، ذکر و تأیید و تشویق جنبه‌های ارزشمند رفتار فردی و اجتماعی آنان، اجتناب از برخوردهای آمرانه و حاکمانه و پرهیز از هرگونه تحقیر و تهدید در موقعیت‌ها و شرایط مختلف، شاهد تبلور متعالی‌ترین رفتارها و منش‌ها در نوجوانان و

انقلاب؛ سیاستمداران بین‌المللی، نظریه‌پردازان و متفکران خارجی، صاحب‌نظران و اندیشمندان قلمرو جامعه‌شناسی و روان‌شناسی همه و همه اذعان نمودند که شناخت فرهنگ و خصیصه‌های روان‌شناختی مردم ایران بالاخص "جوانان" کار ساده‌ای نیست و "جوانان" ایران اسلامی از بالاترین اعتماد به نفس و احساس خودباوری، شهامت و شجاعت برخوردارند.

با غور و تأمل در اندیشه و کلام، تلاش و تدبیر و شیوه تربیت اجتماعی امام راحل رضوان‌الله تعالی علیه، بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران که خود الگوی کمال تربیت اسلامی بوده‌اند، به درستی در می‌یابیم که امام راحل با صلابت شخصیت و استواری در گفتار و صبوری در عمل، همواره مروج فرهنگ خودباوری بوده، "جوانان" را به برخوردارگی از اعتماد به نفس، خودباوری و خودارزشمندی تشویق می‌کردند. چرا که سلامت نفس، صلابت شخصیت، مصونیت اخلاق و رفتار و خلاقیت و نوآوری فقط و فقط در سایه آرامش خاطر، اعتماد به نفس و احساسی از قوت روان، خودباوری و خودارزشمندی مقدور و میسر است.

امروز مشکل عمده فرهنگی و تربیتی جامعه ما این است که بسیاری از کارگزاران تربیتی، فرهنگی و اجتماعی به درستی به قدرت خودباوری جوانان باور ندارند! و به همین دلیل است که عمده‌تاً در تحلیل مسائل اجتماعی تنها به برخی از نارسایی‌های اخلاقی، کژرویه‌های رفتاری و نابهنجاریهای اجتماعی توجه نموده، از دنیایی از زیبایی‌ها، توانمندیها، قابلیت‌ها، خودباوریها، مطلوب‌اندیشی‌ها و

موجود را می‌بینند و برای تغییر و تحول، به وضعیت مطلوب می‌اندیشند.

"جوانان" ما خواهان استقلال فکر و اندیشه و تمرین و تجربه عدالت اجتماعی هستند، و ما باید به اندیشه‌های مستقل آنان ارزش دهیم و زمینه هر چه بیشتر عدالت اجتماعی را در عرصه‌های گوناگون زندگی فراهم کنیم.

جوانان ما می‌خواهند در عرصه‌های علم و فن‌آوری جدید، سنگرهای علمی را به تسخیر در آورده، به بالاترین قله‌های علمی ممکن صعود نمایند، لذا ما باید هوشمندی و خلاقیت جوانان را با فراهم نمودن بستری از آرامش و امنیت و حمایت‌های همه‌جانبه شکوفا سازیم. در جامعه اسلامی ایران که آرمان آن تحقق عدالت اجتماعی است، هیچ جوان مستعد، هوشمند و خلاق شهری و روستایی نباید به دلیل عدم بضاعت مالی و

جوانان خود هستیم.

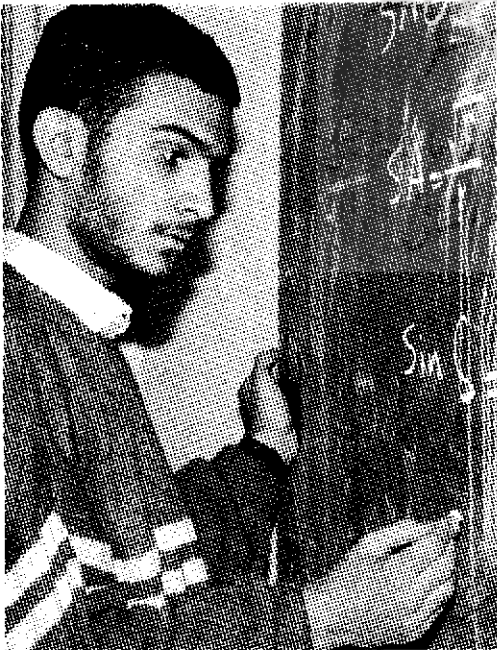
جوانان ما وارث فرهنگ مروّت و مردانگی، شجاعت و دلاوری، کرامت و سخاوت‌مندی، عزّت و غیرت، صداقت و درستی، آزادگی و وارستگی، گذشت و ایثار، ایمان و توکل و اخلاص هستند.

همه جهانیان جلوه‌هایی از این فرهنگ غنی را در رفتار مستعدانه جوانان ما در تاریخ پرافتخار ایران اسلامی، در دوران هشت ساله دفاع مقدس، در پاسداری ارزشها، دفاع از مظلومان، حمایت از محرومان، ستیز با ستمکاران و در تأسی از سرور آزادگان حسین بن علی علیه‌السلام و بزرگداشت حماسه کربلا و واقعه عاشورا مشاهده نموده‌اند.

الحق در عصر حاضر و در گستره گیتی، ایران اسلامی مهد میلیونها جوان غیور، خودباور، متعهد، توانا، هوشمند و خلاق است.

در روزگاری که شاهد پدیدآیی گروههایی از جوانان آزرده و آسیب‌پذیرفته اجتماعی در جهان غرب هستیم و هر روز به لحاظ فقر عاطفی، احساس فاصله و بیگانگی بین جوانان و زمامداران، احساس عدم تعلق به خانه و مدرسه و اجتماع، بر بی‌تفاوتی‌ها و لجام گسیختگی‌ها در قشر نوجوان و جوان آن دیار افزوده می‌شود، جوانان میهن اسلامی ما با احساسی از سربلندی، غرور ملی و بالندگی، با بصیرت و بینش سیاسی و اجتماعی، متعهدانه در صحنه‌های پرفروغ انقلاب و جامعه اسلامی ایران حضور فعال دارند و با احساس تعلق و تعهد نسبت به نظام، آماده همراهی و همگامی در سازندگی و پیشرفت کشورشان هستند.

جوانان، عمدتاً آرمان‌گرا و مطلوب‌اندیش هستند. در واقع انسانهای خلاق و نوآور وضع



مشکلات اقتصادی خانواده از تحصیل دانشگاهی محروم بماند. از این رو باید راه برای جهاد علمی و ابتکارات و نوآوریهای جوانان هموار گردد.

جوانان ما دوست دارند در عرصه‌های ورزشی و هنری نام‌آور عصر خود باشند و ما باید تحقق این معنی را با هدایت و حمایت همه جوانان هوشمند، پراستعداد و علاقه‌مند به ورزش و هنر ممکن سازیم. بدون تردید در عرصه‌های ورزشی نیز جوانان هوشمند و مستعد ما می‌توانند آفریننده شگفتی‌ها باشند. آن‌گاه که کارگزاران فرهنگی و ورزشی با تدبیر و دوراندیشی، زمینه رشد و شکوفایی فکری و حرکتی نوجوانان هوشمند و پراستعداد را در رشته‌های مختلف ورزشی به شایستگی فراهم آورند، کشور ما همیشه شاهد جوانان سرآمد و توانمند در میدانهای ورزشی خواهد بود.

جوانان ما دوست دارند، آن هنگام که احساسی از بلوغ، کفایت فکری و قابلیت اجتماعی وجودشان را فرا می‌گیرد، به رغم کاستی‌های اقتصادی بتوانند همسری همراه و همدل برگزینند تا هر دو در کنار هم آرامش گیرند و با ذکر و شکر خدای مٔان، فارغ از دغدغه‌های خاطر و به دور از اضطرابها و پریشانی‌ها و آزادی از فشارها و کششهای نفسانی به تلاش علمی، فکری و حرفه‌ای خود ادامه دهند. و کارگزاران جامعه می‌بایست در جهت تحقق بخشیدن به آرمانهای انقلاب اسلامی و ایجاد مصونیت روانی و اجتماعی در نسل جوان، با تدوین و اجرای برنامه جامع فرهنگی، زمینه همسرگزینی ساده، اما شایسته و صحیح جوانان را فراهم نمایند. و به یقین جوانان ما نیک می‌دانند که ازدواج برای آرامش

روان و نیل به فلاح و رستگاری، امری است لازم، اما فرزندآوری مرحله دیگری از حیات مشترک زوجین جوان است. به عبارت دیگر ازدواج لزوماً به معنای فرزندآوری نیست و همسران جوان پس از آغاز زندگی تازه، به دور از غفلت‌ها و شتاب‌زدگی‌ها، هر زمان که از نظر فکری، اجتماعی و اقتصادی احساس نمایند که حائز شرایط فرزندآوری و قابلیت پدری و مادری و مربیگری فرزند هستند، می‌توانند با استعانت از درگاه خالق سبحان طلب فرزند سالم، صالح و هوشمند نمایند.<sup>۱</sup>

از این‌رو باید در این ارتباط دوره‌ها و کارگاههای آموزشی کوتاه مدت (چند ساعته) برای جوانان داوطلب ازدواج و زوجهای جوان فراهم آوریم تا همه جوانان کشورمان به شیوه‌ای مطلوب با مبانی نظری و روان‌شناختی آداب ازدواج در اسلام و آیین فرزندآوری آشنا گردند.<sup>۲</sup>

جوانان کشور ما با سرمایه‌ای از معرفت و عزت نفس، غیرت و احساس خودارزشمندی، هوشمندی و قدرت ابتکار و نوآوری همیشه آماده خدمت و سازندگی هستند، و این کارگزاران جامعه، اولیاء و مربیان آنانند که می‌بایست با تکریم شخصیت ایشان زمینه تبلور رفتارهای متعالی و تقویت انگیزه‌های تلاش را مهیا سازند.

کلام آخر اینکه: امروز دشمنان دیرینه اسلام و انقلاب اسلامی، چراغ به دست با همه قوا به میدان آمده‌اند. آنها با آشنایی با ویژگیهای حاکم بر نفسانیات انسانها، به ویژه نوجوانان و جوانان، قوی‌ترین و مخرب‌ترین سلاحها را به خدمت گرفته‌اند و کارآمدترین سلاح آنان، سلاح روان‌شناختی و مهمات فرهنگی است و

صمیمیت در منش و رفتار، شجاعت در پذیرش واقعیت‌ها، بیان حقیقت‌ها، و صبوری در تحمل دشواریها و انتقادات، برقراری عدالت در مناسبات فردی و اجتماعی، رعایت منطق و تعقل در تفویض مسؤولیتها، اجتناب از تعارضها و دوگانگی‌ها، پرهیز از قدرت‌طلبی‌ها و مقام‌پرستی‌ها، دوری از ثروت‌اندوزی و منفعت‌طلبی‌ها، بر حذر بودن از سیاست بازیها و زدودن فرهنگ تزویر و ریا، مقدور نخواهد بود. با اعتماد به توانمندی و قابلیت جوانان، با تکریم شخصیت آنان، سعی در تأمین نیازهای اساسی ایشان و تقویت انگیزه تلاش فردی و اجتماعی آنها، همواره خواهیم توانست جامعه اسلامی ایران را از پشتوانه‌ای استوار و سرمایه‌ای ارزشمند بهره‌مند سازیم.

پی‌نوشت‌ها:

۱- این معنا را در قرآن کریم، آیه ۷۴ سوره فرقان می‌توانیم بیابیم، آن‌گاه که همسران موحد، بندگان ناب خدا برای فرزندآوری دست دعا و نیایش به درگاه احدیت بلند کرده، می‌گویند: خداوندا از همسران و خاندان ما فرزندانمان را به ما عنایت کن که وجودشان نور چشم و روشنگر راهمان باشد.

"ربنا هب لنا من ازواجنا وذریاتنا قرة اعین..."

۲- مؤسسه بین‌المللی روشهای آموزش بزرگسالان در مجموعه برنامه‌های دانش‌افزایی خود، دانش‌افزایی داوطلبان ازدواج و زوجهای جوان را در اولویت قرار داده و در سالهای اخیر چندین دوره آموزشی برای کارشناسان و مدرسان آموزش خانواده و به‌ویژه برگزار نموده است. این مؤسسه کماکان با بهره‌گیری از استادان حوزه و دانشگاه به این امر مهم ادامه می‌دهد.

هدف اصلی‌شان نیز تخریب حفره‌های شناختی و روانی شخصیت نوجوانان و جوانان است.

ایجاد بی‌تفاوتی، دعوت به بی‌هویتی، ترغیب به خود مشغولی و لذت‌طلبی، ترویج بی‌تعهدی، تضعیف مسؤولیت‌پذیری و تشویق لجام‌گسیختگی فرهنگی از اهداف دشمنان و مهاجمان فرهنگی است.

برنامه جدید استکبار جهانی در افزایش حجم فرهنگی و به تعبیر رهبر معظم انقلاب اسلامی محاصره تبلیغاتی ملت هشیار و جوانان هوشمند ایران اسلامی، در ادامه همان سیاست تضعیف اندیشه‌های پویا و سست نمودن احساس هویت ملی و مذهبی و تعهد و تعلق به جامعه اسلامی است.

از جمله اهداف طراحان برنامه جامع و فراگیر رادیویی، ایجاد نگرش منفی در جوانان نسبت به آرمانهای انقلاب اسلامی و رهبری کارگزاران نظام و بالطبع احساس بی‌تفاوتی و ترسیم فاصله فکری و روانی بین جوانان و کارگزاران کشور و در پی آن پدیدآیی بازخوردهای خصمانه و طغیان و عصیانگری است.

پر واضح است که در کنار اقدامات هوشمندانه و عملی کارشناسان توانا و خلاق کشورمان در مقابله فنی و خنثی نمودن امواج رادیویی دشمن، مؤثرترین شیوه مقابله مستمر با دسیسه‌های گوناگون دشمنان در عرصه‌های فرهنگی و جبهه‌های تبلیغاتی، ایجاد مصونیت فرهنگی در جوانان است.

مصونیت فرهنگی جز با رفتار محبت‌آمیز، اعتماد و احترام متقابل، تقویت احساس خودارزشمندی و تکریم شخصیت جوانان در قضایای آکنده از صداقت در گفتار و کردار،